

Mgr. Viktor Janák: Iredentismus moravských Slováků na přelomu třicátých a čtyřicátých let 20. století a reakce na něj.

Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, Katedra historických věd, Plzeň 2024,
110 stran rkp.

Výzkum regionálních dějin vždy patřil a patří k neopominutelným tématům národních, v tomto případě československých dějin. Jednotlivé střípky historie, odehrávající na pomezí „velkých“ dějin, pomáhají dokreslit dějinný obraz a zkompletovat odborné názory na nejrůznější fenomény. Předložená disertační práce se zabývá analýzou jednoho z nich, konkrétně iredentismu moravských Slováků na přelomu 30. a 40. let 20. století a reakcemi na něj.

Předložená disertační práce, proti jejímuž časovému vymezení i stanovení výzkumného cíle nemám námítky, byla pojata osobitým autorovým vkladem, kdy se na úvod rozhodl popsat metodologická východiska své práce a rozebrat zdroje, které studoval a s nimiž pracoval. Zde musím jako jednoznačně pozitivní ocenit fakt, že některé části autorovy práce již vyšly jako odborné studie. Pokud jde o strukturu práce, tak její první kapitola je vcelku logicky věnována vzniku první Československé republiky, jejímu národnostnímu složení a problémům, jež z toho vyplývaly, a to především ve 30. letech 20. století. Jádrem disertační práce pak tvoří kapitoly 2 až 5, v nichž autor analyzuje zvolené téma, nejprve formování myšlenky moravské iredenty a poté pokusy o ní, v tomto konkrétním případě se jednalo o neúspěšnou snahu se připojit ke Slovensku, která, jak autor správně podotýká, skončila v roce 1941. Následná kapitola disertační práce analyzuje jak domácí, tak zahraniční reakce na pokusy o iredentu, a to jak v médiích, tak ve společnosti. Autor v této kapitole přiznává: „*Bohužel se kvůli negativní rešerši v berlínském archivu nepodařilo zjistit, zda se tisk vyjadřoval k této problematice i přímo v Říši*“ (s. 57). Nabízí se otázka, zda informace tohoto rázu opravdu chybí, nebo zda jsou případně uloženy v jiných, spíše regionálních fondech. Další kapitola pojednává o spolku Národopisná Morava, v němž se iredentisté seskupili. Jako velmi zajímavou hodnotím autorův pokus o ověření teze o „ztrátě cti“ národopisu pod vedením Národopisné Moravy. Poslední kapitola se opět vcelku logicky věnována poválečnému vypořádání se s iredentisty a analýze uložených trestů, resp. toho, zda odpovídaly formě provinění, anebo ne. Autor zmapoval procesy se všemi důležitými iredentisty, poukázal na zákony a paragrafy, podle nichž byli odsouzeni, a dospěl k závěru, že ne vše bylo tak jasné, jak se mohlo v dobovém kontextu jevit. Je potřeba ocenit, že Viktor

Janák své závěry jasně dokládá odkazy na nevydané, případně na vydané prameny, nebo na odbornou literaturu; jeho tvrzení neleží na vodě, nýbrž jasně dokládají autorovy teze.

Při hodnocení předložené disertační práce je potřeba mít na paměti, že se takto komplexnímu zhodnocení dané problematiky doposud téměř nikdo nevěnoval, resp. se již jedná o starší práce (F. Mezihorák). Autor zároveň prozkoumal i dostupné české a slovenské archivy, což je potřeba ocenit. Škoda, že rešerše v Německu nebyla úspěšná, do budoucna by stálo za to, pokud to bude možné, doplnit právě německé, resp. rakouské reakce na zvolený fenomén.

Pokud jde o výtky či připomínky, mám jich několik. Někde jsem objevil překlepy (s. 37 Čulen, ne Čuleň), občas jsem zaznamenal kostrbatější jazyk. Co musím zcela určitě zmínit, jsou jednak delší přímé citace, autor mohl možná více použít vlastní jazyk a zvolené citace omezit pouze na dokreslení svých tvrzení, a jednak poněkud kratší celkový rozsah práce. Výše uvedené připomínky však mají z hlediska celkového vyznění práce spíše marginální charakter a nijak nesnižují její kvalitu.

Na závěr tak mohu bez větších pochyb konstatovat, že Viktor Janák předložil hajitelnou disertační práci, kterou **doporučuji** k obhajobě.

V Plzni, 17. dubna 2024

doc. PhDr. Lukáš Novotný, Ph.D.

vedoucí Katedry historických věd

Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni